

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. De ignibus subterraneis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

temporis insulam appellat Seneca. Contra verò interdum dehiscens terra integros montes, vrbes, insulas sorbet & sepelit: sic famosa illæ quondam Achæiæ ciuitates Buris & Helice, super quas multis locis nunc navigatur: sic Atlantidem insulam maiorem Asia tota & Africa Plato memorat hauritam esse à mari Atlantico.

Quartus terrarum coherentium dissidium. Sic putatur Britannia discissa esse à Galliis; Sicilia ab Italia; Ossa ab Olympo, &c.

Quintus translatio montium & ædificiorum in alium locum. Sic extremo anno Neronis prætæ & oleæ Marcelli Procuratoris Neronis aliud translata sunt. Duo montes in agro Mutinensi concurrerunt inter se maximo crepitu assultantes. Anno Christi 1575, collis in Anglia cum vicina planitie mutauit locum.

Sextus est quod mare interdum spiritu ex imo erumpente in nouam altitudinem intumescit.

Septimus est fluminum & fontium eruptio in locis insolentibus per apertas terræ venas. Siccantur etiam, aut alueum mutant, vel in scaturigines suas refunduntur. In Lusitania Emanuele Rege Tagus diffugientibus in vtramque ripam vndis sicca in medio vada ostendit, cum ingenti terræ motu vicina quaterentur. Denique pestilentia post huiusmodi terræ motus non raro grassari solet.

S. III.

Terræ motuum loca, tempora, magnitudo, duratio.

Dico quintò, terræ motum raro sentiunt loca valde calida, vt Ægyptus, quia spirationes nimio æstu confestim dissoluuntur. Loca etiam valde frigida, vt regiones Septentrionales; quia in illis ob nimij frigoris inertiam exhalationes difficiliter gignuntur in locis subterraneis. Loca arenosa, & concreta ex limo rariùs mouentur; quia non sunt in illis cavitates. Valde autem frequenter quatiuntur fungosa loca, & plena concouitibus, quarum ocellusum est orificium: huiusmodi sunt terræ littorales, quia facile aqua excavat in illis varias venas. Insule quoque facile quatiuntur, quia ob vicinitatem aquæ multum generant sulphuris ob antiperistatim. Loca montosa sepiùs motus sentiunt quam loca plana, quia frequentes habent specus. Tertio loca quæ ignes subiectos habent, frequenter mouentur, vt Campania, vbi Vesuuus; Sicilia, vbi est Æthna. Nullas in Europa vrbes dicunt frequentius quati, quam Basileam & Constantinopolim.

Dico sexto, spatium intra quod sentiunt terræ motus, vtpotissimum esse breue; vix enim tota vnquam integra regio quatiatur; quia cavernæ per quas spiritus disfluunt, non ita latè patent. Seneca putat nunquam per ducenta milliaria diffundi terræ motus. Scribit tamen Iosephus Acosta, in Regno Peruano frequenter ad 150. vel etiam ad 500. leucas excurrere. Anno 1601. eodem tempore Asia & Europa tota concussa sunt. Generalem tamen terræ motum, nisi moriente Christo ætas nulla vidit.

Dico septimo. Licet omnibus anni temporibus accidant terræ motus, ordinariè tamen illos contingere autumnò, vel vere. Constantinopolis sæpe concussa est, & semper mense Sep-

tembri. Italia anno 1538. per dies 15. tota vacillauit. Noctu etiam quam interdiu crebriores sunt terræ motus; & lunæ plenâ, quam corniculatâ. Nescio vtrum luna in terræ motibus aliquid etiam influat.

Duratio etiam terræ motuum inconstans & varia est. Aliquando breuissimo tempore finitur; aliquando per integros menses aut annos durat. Maximus ille terræ motus anni 1601. 8. Septembris, per quadrantem durauit. Anno, vt dixi 1538, Italia tota concussa est. Anno 1570. duobus integris annis durauit succussio.

S E C T I O II.

De ignibus subterraneis.

Dico primò, certum omnino esse, quod multi, & maximi latent ignes sub terrâ. Paret enim, quod illi crebro eruantur ex montibus, quia scilicet infinita vis sulphuris ibi latet. Et fortassis ratio est, quia in centro terræ carcer est ingens ad pœnam Dei hostium præparatus; lacus magnus iræ Dei, & subterraneus ad pœnam thesaurus; ardens totus ignis, ac sulphure. In eo probabile est, esse quadam spiracula, per quæ ignis hic euaporat, quæ sunt apud nos fortasse loca continuis ignibus flagrantia.

Loca verò huiusmodi, præsertim hæc narrantur. In Campania mons Vesuuus horrendas aliquando strages efficit, & ex eo tanta vi sæpe ignes erumpunt, vt circumiacentia latè loca exurant: sentit autem cladem illam à Christo nato. Campania ter & decies. In Hetruria mons est, qui diu & noctu flammam iugiter exhalat. Prope Auernum mons modernus spiraculis patens fremit, & fumidam exhalationem cum multis ignibus fundit. In Sicilia ora insule Æoliæ, Vulcaniæ dictæ, Hiera, Lipara, Strongyla continuis ardent flammis, quæ in medio etiam mari manent inextinctæ. Sed præ cæteris Æthna mons Catanensi littori adiacens, cum horrendo fragore globos igneos latè spargit, aded vt centum aliquando passuum millia cineribus latè compleat. Tres sunt in Islandia montes, quorum vertices perperuis nubibus tingent; radices continuis ardent ignibus. Vnus Hecla dicitur, alter mons Crucis, tertius Høga. Iuxta Heolam plurimum sulphur. Mons ipse cum æstuat, immani boâ mugitu, tota saxa, sulphur euomit. Apud Terceras insula diui Georgij horrendo modo ardet, & non ita pridem, vt narrat Conimbricenses, præfecta terra saxa ingentia tanta vi extulit in altum, vt in aëre rumpenterentur; minora verò, vt tormento cunctata, in sublime ferabentur quantum oculorum acies videre poterat. Formidabiles mugitus, & immania tonitrua terra matique audiebantur; montium fragmina igni correpta, per rupium anfractus deuoluta, quocunque deciderent frangebant omnia. Sequebantur grandes flammarum globi, nubibus fumi admixti continenter è cavernis erumpentes. Postmodum verò collectum vnâ incendium latè fluxit, agros, vinea, hortos, & obuia quæque latè populans. Quod idem, & longè peiora præstitit paucos ante annos Vesuuus in Campania.

Dico

Dico secundò, subterraneum ignem inflammari partim ab exhalatione, spirituque cauernis incluso, qui dum exitum à terra querit, ipso attritu incalescit, & accenditur, idoneamque sulphuris, bituminis, nitri nactus materiam, late spargitur, & perpetim durat. Deinde non videtur improbabile, ignes etiam illos ex inferorum specubus posse educi. Nam ex historiis etiam probatissimis constat, defunctorum animas in huiusmodi sæpe specubus cruciari; visos etiam illic non raro demones.

Non erit inutile in hoc fine disputationis describere hinc Petrum Damiani *opusculo* 12. c. 9. Seruus Dei (inquit) habitabat solitarius in prærupta rupe regionis Neapolitanæ iuxta publicam viam, qui dum nocturno tempore psalleret, & fenestram cellulae horarum explorator aperiret, multos videt nigros homines tanquam Æthiopes iter carpere, longoque tractu onustos sagmarios comminari: cumque illos curiosus inquireret, qui essent, cuiusve rei gratia hæc iumentorum pabula deuectarent; Maligni, inquiunt, spiritus sumus, & paramus non pabula pecoribus alendis, sed tormenta potius ignium hominibus comburendis: præstolamur enim in proximo Principem Capuæ Pandulphum, qui iam decumbet, & Ioannem Magistrum Militum Neapolitanæ, qui adhuc incolumis viuit. Verque paucis diebus moritur, & statim eructat Vesuius. Et *cap. 10.* narrat Presbyterum, qui matrem suam Beneuenti reliquerat agrotam, iuisse Neapolim; ac ibi cum exundantibus flammis intenderet clamorem lugentis audiuisse, quem proculdubio matris esse cognouit: notauit horam, & eadem matrem esse mortuam comperit. Alia innumera narrantur ab Authoribus fide dignis, quorum saluberrima memoria est, reputantibus quam horrendum sit habitare cum igne deuorante, cum ardoribus sempiternis, ut dicitur *Isaia* 33.

A Dico tertio, pabulum subterranei huius ignis esse bitumen & sulphur, quæ adiuncta lapidibus, aquis, terra, incredibiliter ardent; & ardere illa etiam faciunt. Ardet videlicet in aquis bitumen; & naphtha, quæ genus est bituminis, ignem ad se attrahit è longinquo.

Denique inter ignes subterraneos diuersitas est; nam quidam intra specus latent, nec se produnt, sed occultè exedunt terræ viscera: alij foras emicant: quidam nullam enomunt materiam: alij cineres, sulphur, pumices, saxa, ferri massas eructant. Quidam noctu & interdiu incendia ostentant: alij noctu tantum: quidam perpetuò ardent; alij per intervalla.

DISPUTATIO IV.

Ordine XIV.

De mixto perfecto inanimato.

LONGA hæc esset, & meo instituto parum idonea dissertatio; in qua explicandæ sigillatim essent opes naturæ, metalla, gemmæ, margaritæ, omnia mineralia, omnes lapides, omnes succi; quorum notitia sanè mirabilis est, & digna homine Philosopho, cuius proprium pensum est in omnibus operibus naturæ agnoscere morticem intelligentiam, tam varia facientem, ut agnoscat; tam vtilia donantem hominibus, ut ametur. Sed hæc historia potius esset, quam acroamatica Philosophia, quam solam in hoc opere scribendam suscepì, præsertim quantum illa vtilis esse potest Theologiæ; vnde nec curiosa scribo, sed necessaria.

TRACTATUS QUINTVS.

De corpore mixto animato. Ad tres Aristotelis libros de anima.

ACTENVS occupata circa famulitium cura fuit: nunc ad Regi-
næ ipsius deuentum est augustale. Sic enim animam appellat Gregorius Nyssenus. Cui, inquit, *pro purpura data est virtus, pro sceptro immortalis felicitas, pro regio diademate iustitia cydaris, ut sic ad diuini exemplaris imaginem picta, non fuco, sed veritate fulgeret; nec cera expressa, sed gratia, superiorum esset figura, inferiorum exemplar.* Verus horizon, ut loquitur Trismegistus, æternitatis & temporis, atque intelligibilis, corporeæque naturæ nexus & confinium.

Agnosce te ipsam anima, qualis es, inquit Ambrosius; substantiæ diuinæ vmbra, spiritus eius aura, oris illius opera. Vmbra dixi, & tota lumen est; auram, quia tota in metu est; oris diuini fœtum, & cordis eius genitura est. Nascenti videlicet illi prima matrix & obstetrix, inquit Basilus Seleuciæ, diuinæ fuere manus, in quibus excepta primum est porphyrogenita, nunquam claudenda tumulo; cui patria, cui prosapia, cui cunarum locus est ipsemet Deus. Vides auem hanc Paradisi, corporeæ caueæ inclusam, nec captiuam tamen: sepulchrum viuens habet in corpore quod circumfert, nunquam minus mortua, quam in media totius hominis morte. Dixere illam quidam apud Epiphanium nauim esse animati luminis, sed nunquam naufraga suas etiam procellas illuminat, & inter medios mortis fluctus, tam expers periculi manet, quam secura perennitatis: quotidiano funere docta exire de corpore, dum conscendit in astra sine volatu, inferna penetrat sine lapsu, ad omnia se insinuat sine motu.

R. P. de Rhodens curs. Philosoph.

LI 5 Post